

Illyés Gyula
(Hajdúszoboszlói e. kötet).

A SZEM HÜSÉGE

Close = a szöveg
kihagyott rd. kulcsa!
Kovacs - produktív módszer

Egyszerre csak, egy reggel New York mégis tetszeni kezd. Riadtan vizsgálom őt is, magamat is: miért?

Nem tagadhatom a hatalmasságát. Mosdatlan, hangos; de a muszkliai kétségtelenül meghökkentőek. Súlyos; de férfias. Tarkabarka, mint egy vásári atléta; de a súlyzókat valóban fölemeli.

Tegnap még húzódoztam tőle, több érzékszervemmel is; most épp ezeken a részeken érzek puhulást. Sőt néminemű hajlandóságot. Ez nyomban megaláz. Mintegy becsületemben érint. Nők adják meg így magukat az erőnek! Így szeretik meg hirtelen fordulattal, anélkül hogy tudnának róla, épp azt, akitől egyéniségüket – érintetlenségüket – féltették.

De én tudni akarok arról is, ami ösztöneimben folyik. Még szigorúbb vizsgálatra szűkítem tehát a tekintetemet.

Melyek a gyásztavirat legfontosabb szövegtani jegyei?

267

267. Határozza meg a nekrológ (gyászbeszéd, gyászoló cikk) főbb sajátosságait!

268. Milyen szövegtani, szerkesztési sajátosságokat találhatunk az ingatlanhirdetések között?

269. Soroljon föl néhány jellemző, csak ezekre a hirdetésekre jellemző szót, jelenséget!

269. Milyen szövegsajátosságai vannak a (a) házassági é

(a) -----

(b) -----

Szövegpragmatika

Milyen szövegelőzményekre következtethetünk az alábbi közlésekből? Egészítse ki a dialógusokat!

a) -----

A tiedet!

b) -----

Neked is.

c) -----

Mi köszönjük.

d) -----

Elutazott.

e) -----

Nem is tudom.

f) -----

Nem pálinkás jóreggelt már, hanem boros jónap!

g) -----

Volt róla szó.

h) -----

Köszönöm, voltam már jobban is.

i) -----

Most minek kérdezel ilyet?

gidaként bégetek csak, hogy nemcsak az adott versszak, hanem az első négy versszak jelen-állapotának öszszegzése is. Ebből az elvont tárgyiasságból nem bontható ki a közvetlen élmény.

Az utolsó versszak a vers egészében állóképszerűen megrekedt jelen továbbvitele a feltételes jövő irányába. Az állítmányok feltételes igealakjai *lehetnék, elkergetnéd* a vágy, a jövő feltételes megtestesítői. A lírai-én személyesége itt is többszörösen hangsúlyos:

Minden én lehetnék / bajom ha elkergetnéd. / Folyamodom hát hozzád; ezzel szemben a megkapaszkodás, a remény eszköze, a már korábban előforduló személytelen 1. szám 2. személy elvont, dezantrop fogalom: *fordítsd felém az orcád!*

A költemény leírása a jelen állapotának konstatálásától (1. versszak) mint konkrét jelenbeli állításból indul. Az állítást kibontó bizonyításhoz a költő a múltba nyúl vissza, de nem egyszerűen a múlt értékeit és a jelen kiüresedett érzés-állapotát állítja szembe, hanem megtalálja azt a grammatikai, stilisztikai szituációt, amelyben a „veszteség-érzés” a leginkább érvényesül.

A vers egyszerre több valóság-, érzelem- és magatartás-síkot villant föl. Az idősíkok érintkezésének egymásutánjából adódó kombinációs megoldásokat a 3. versszaktól az asztrahálás erős foka és változatos módja váltja fel. A múlt – jelen: konkrét – elvont állapota mint dialektikusan összetartozó ellentét inspirálja a jelen időleges konklúzióját (4. versszak, 4. sor), majd a jövő absztrahált képzetét (5. versszak).

Az idősíkok által a költeményben olyan dinamikus konnotáció képződik, amely megszabja az egyedi konnotációkhoz kötött jelentések lehetőségeit.

9.5. Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet (elemzés)

A „8 főmondatos struktúra” intellektuális gondolati vetülete

1.	Létem ha végleg lemerült, ki imád tücsök-hegedűt?	11.1	
3.	Lángot ki lehel deres ágra? Ki feszül föl a szívárványra?	12.1	
	Lágy hantu mezővé a szikla-	13.1	
6.	csípőket ki öleli sírva? Ki becéz falban megeredt hajakat, verőereket?	14.1	
9.	S dúlt hiteknek kicsoda állít káromkodásból katedrális?	15.1	
		16.1	111.11

	Létem ha végleg lemerült, 12. ki rettentí a keselyűt! S ki viszi át fogában tartva a Szerelmet a túlsó partra!	17.1	
		18.1	112.11

A költemény 1957-ből való. A sokrétű anyagból felépített 14 soros dal a „metaforikus látomás-költészet” darabja, amelyben a költő a „legapróbb életértéknek is helyet tud adni” (Görömbei 1975. 36-41). Nagy László költői szemlélete 1953 után átalakul. Gondolatai mélyebbek, a látványt látomássá növeli, világösszefüggésekbe emeli. A *Ki viszi át a Szerelmet* a teljes költői világgép foglalata, határozott ars poetica.